

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**



ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

(за матеріалами X Всеукраїнської науково-практичної
конференції студентства й наукової молоді,
Харків, 29 квітня 2020 року)

УДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808
Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 4 від 15.06.2020 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Олексенко Олена Андріївна – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики

Мельників Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Сергієнко Катерина – голова студентського наукового товариства українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття [Електронне видання] : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді, Харків, 29 квітня 2020 р. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред) та ін.]. – Харків, 2020. – 116 с.

©Харківський національний педагогічний
 університет імені Г.С. Сковороди, 2020
 ©Автори публікацій, 2020

Дрожжина Катерина Василівна*Тема війни у творі Сергія Жадана «Інтернат»..... 103****Зайцева Олена Юріївна****Новела «На острові» Михайла Коцюбинського крізь призму техніки
потoku свідомості..... 105****Нагорна Ольга Михайлівна****«Блакитна троянда» Лесі Українки як модерна драма..... 106****Солодка Лілія Олексіївна****Мотив свободи у рецепції Сковороди та Гете..... 107****Черногуз Юлія Костянтинівна****Історичні мотиви в ліриці Ліни Костенко..... 113*

Зайцева Олена Юріївна

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук. кер.: к. філол. н., доц. О.С. Лук'янова

НОВЕЛА «НА ОСТРОВІ» МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО КРІЗЬ ПРИЗМУ ТЕХНІКИ ПОТОКУ СВІДОМОСТІ

Роль потоку свідомості у розвитку літератури вимагає концептуального переосмислення на підставі новітніх здобутків психології, філософії та мистецтвознавства. Нині для цього відкриваються сприятливі перспективи. Підхід до літератури змінився, отже, **актуальність** дослідження полягає в тому, що можливе нове прочитання вже відомих творів Михайла Коцюбинського.

«Потік свідомості», за В. Кухаренко, є «однією з форм внутрішнього мовлення персонажу, яка дає змогу автору (і читачам) зазирнути у внутрішній світ персонажа, спостерігати за його думками і поглядами в процесі формування останніх. І як віддзеркалення ментальних процесів, представлене у формі внутрішньої мови, що не пройшли лінгвістичної обробки, яка б зробила це внутрішнє висловлювання зрозумілим для читачів» [2: 10].

У своїй новелі «На острові» М. Коцюбинський із художньою яскравістю і психологічною точністю з текстовим і підтекстовим смисловими ритмами змальовує свідомість, її складні імпульси і функціонали, її безперервний плин. Увесь сюжет побудований на зорових, слухових і символічних образах, таких як агава, годинник, море, туристи. Усе це є невід'ємною частиною свідомості як автора, так і читача.

За структурою оповідання «На острові» нагадує музичну сонату. Як музичний твір апелює безпосередньо до ірраціональної сфери людини, так й імпресіоністична образність письменника «тримається на визнанні самоцінності суб'єктивних вражень, коли важливий не так сам предмет, як ставлення до нього, миттєве його сприйняття» [1: 214].

Провідним мотивом новели «На острові» є ідея вічності, безперервності людського буття. На острові зароджується роман, який не має продовження: роман розвивається без слів, лише погляду достатньо, щоб зрозуміти, чи «навіки» тебе кохають. Читач стає свідком «роману очей». Закінчується твір зображенням символічного образу агави – рослини, яка «цвіте, щоб умерти, і умирає, щоб цвісти» [3], яка живе доти, поки не зацвіте, а зацвівши, одразу помирає. Художній зміст твору розкривається за допомогою внутрішніх монологів, діалогів без слів, описів екзотичних пейзажів. Значною перевагою твору є передача експресії несподіваних почуттів, яка повністю налаштовує на настрій письменника і дозволяє зануритися у свідомість головного героя.

Увесь «сюжет» відбувається в голові ліричного героя. Тут головний персонаж Я-свідомість. Вибух різноамплітудних почуттів героя виливається в словесний усвідомлений потік мовлення. М. Коцюбинський дає розгорнуту – складну і багатоявищну – картину потоку свідомості.

Отже, новела «На острові» М. Коцюбинського структурована технікою потоку свідомості, а також насичена зоровими й слуховими образами, що характерно для авторської манери письменника.

Література:

1. Колобаєва Л. Концепция личности в русской литературе рубежа XIX–XX вв. Москва, 1990. 336 с. 2. Кухаренко В. Практикум з стилістики англійської мови. Вінниця, 2003. 160 с. 3. Коцюбинський М. На острові. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/kotsiubynskyy-mykhaylo-mykhaylovych-na-ostrovi2565%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/kotsiubynskyy-mykhaylo-mykhaylovych-na-ostrovi2565%20(1).pdf).

Нагорна Ольга Михайлівна

Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Наук.кер.:к. філол.н., доц О.С. Лук'янова

«БЛАКИТНА ТРОЯНДА» ЛЕСІ УКРАЇНКИ ЯК МОДЕРНА ДРАМА

Вивчаючи творчість Л.Українки, можна сказати, що велику увагу письменниця приділяла саме драмі. «Блакитна троянда» – це один з найперших творів поетеси кінця XIX початку XX століття. Згодом письменниця створить драматичні поеми та соціально-філософські драми: «В катакомбах», «Одержима», «Кассандра» тощо.

П'єса «Блакитна троянда» написана прозою в 1896 році. У центрі твору письменниця ставить сучасну жінку – «панну» Любов Гощинську. В інтер'єр помешкання письменниця додає «щось moderne». Самі герої п'єси ведуть розмову в «стилі модерну». Вони говорять про символістів, нові школи в малярстві. Їхня увага прикута до проблеми власного «я», «пізнання самого себе». Читаючи драму Л.Українки «Блакитна троянда», не можна не помітити, що безліч деталей взяті ніби з життя самої поетеси.

У творі письменниця порушує низку питань. Вона дає відповідь на запитання: «для чого має жити людина?», порушує питання жіночого героїзму та гуманності, роль та місце жінки в літературі, культурі, суспільних взаєминах. У її творі герої міркують про «ненормальну любов» і «нормальне щастя». Світ, який показаний у п'єсі «Блакитна троянда», складається з інтелігентних дворян. Вони добре освічені, милі, приємні люди. Всі вони матеріально забезпечені та можуть не думати про завтрашній день.

Попри все це паничі не можуть знайти собі місця в житті. Їх знання мов, зацікавленість літературою і театром не приносять користі ані їм самим, ані іншим людям.